

Van : Auditcommissie
Datum : 22 september 2020
Portefeuillehouder(s) : n.v.t.
Portefeuille(s) : Financiën
Contactpersoon : M. Tobeas
Tel.nr. : 06-25723643
E-mailadres : tobeas.m@woerden.nl

Onderwerp:

Evaluatie controle jaarrekening 2019 en rol auditcommissie bij totstandkoming en monitoring verbeterplan financiële bedrijfsvoering en interne beheersing Gemeente Woerden

Kennisnemen van:

- De terugkoppeling van de evaluatiegesprekken die wij als auditcommissie met onze accountant respectievelijk college/organisatie hebben gevoerd over het gevoerde controleproces van de Jaarrekening 2019 met de afkeurende verklaring op rechtmatigheid;
- Het vervolproces dat wij voor ogen hebben bij de totstandkoming, uitvoering en monitoring van een concreet verbeterplan voor de financiële bedrijfsvoering en interne beheersing van Gemeente Woerden.

Inleiding:

De accountant heeft in zijn controle van de jaarrekening 2019 geconstateerd dat de materialiteitsgrens op de aanbestedingsregels werd overschreden en heeft daarom een verklaring met aantekening van onrechtmatigheid afgegeven. Daarbij komt dat het proces van de jaarrekeningcontrole niet geheel soepel is verlopen. Daarom vond de auditcommissie een evaluatie wenselijk. In deze raadsinformatiebrieff doen we verslag van deze evaluaties en over het vervolproces dat wij voor ogen hebben. Hierbij maken we gebruik van de volgende adviezen van de accountant.

Met het oog op het beperken van het risico op een onrechtmatige verklaring bij toekomstige controles, adviseert de accountant om de volgende **adviezen** op te volgen:

- Verbeter de bewustwording in de gehele organisatie en verdiep de kennis van de Europese aanbestedingsregels bij de afdelingen inkoop en concern control, maar ook bij alle budgethouders.
- Ga door met het laten onderbouwen van juridisch ingewikkelde opdrachten, bijvoorbeeld aan de hand van jurisprudentie.
- Stel vast of doorlopende contracten met vaste leveranciers nog voldoen aan de Europese aanbestedingsregels.
- Zorg ervoor dat de aanbestedingsdossiers op orde zijn. In de breedte is dat nu nog ondermaats en komt het te vaak voor dat één of meerdere cruciale documenten (waaronder het bestek, de opdrachtcalculatie, startformulieren, ontvangen offertes, gunningsbrieven en afgesloten overeenkomsten) ontbraken.
- Draag zorg voor het tijdig realiseren van de aanbestedingen die terugkomen in de foutenevaluatie 2019 en volg deze aanbestedingen nadrukkelijk. In de foutenevaluatie 2019 is voor een aantal contracten de fout bepaald op basis van een inschatting van de teamleiders die verantwoordelijk zijn voor het onderliggende contract. Deze inschatting is gemaakt door de kosten te bepalen voor de verwachte resterende looptijd van de onderliggende contracten. Daarbij is uitgegaan van een termijn waarop uiterlijk de aanbesteding van de levering of dienst gedaan moet worden, om in de toekomst niet wederom met een afwijking geconfronteerd te worden. Het is van groot belang dat

deze termijnen gerealiseerd worden. Voor sommige contracten ligt deze termijn al op 1 januari 2021.

Verder benoemt de accountant in zijn verslag een aantal aandachtspunten:

- Bewaak de toerekening van investeringsfacturen aan het juiste verslagjaar
- De verbetering van het financieel beheer blijft een aandachtspunt voor de komende jaren

Interne beheersing

In de [managementletter](#) van 22 januari 2020 heeft de accountant het college geïnformeerd over zijn bevindingen en heeft hij aanbevelingen gegeven om de financiële bedrijfsvoering verder te verbeteren. Op 5 februari 2020 zijn de belangrijkste bevindingen ook met de auditcommissie besproken.

De kernboodschappen uit de interim-controle 2019 die de interne beheersing raken zijn (samenvattend):

- Stel een plan van aanpak op om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording over 2021.
- Blijf stappen maken in de doorontwikkeling van de interne beheersing, onder andere door in te steken op een verdere kwaliteitsverbetering van uw financiële processen en uw ambitie om uw kwaliteitsbeoordeling mede te gaan baseren op een beoordeling van de controlemaatregelen die door de organisatie zelf reeds worden uitgevoerd om relevante risico's af te dekken.

De accountant heeft het college ten aanzien van de kwaliteit van de interne beheersing van financiële processen een groot aantal aandachtspunten en handreikingen meegegeven.

De accountant stelt in zijn verslag dat de rechtmatigheid van aanbestedingen niet voldoende preventief is geborgd. Het college dient in de huidige werkwijze achteraf (nog) vast te stellen of de inkopen rechtmatig zijn aanbesteed.

De auditcommissie kan zich vinden in de genoemde adviezen en vraagt het college deze over te nemen in het op te stellen verbeterplan. (Zie 'vervolg')

Kernboodschap:

De voorgaande bevindingen uit het accountantsverslag van de controle van de jaarrekening 2019 met een afkeurende verklaring op rechtmatigheid en het daarbij gevolgde proces gaf voor de auditcommissie aanleiding voor het voeren van evaluatiegesprekken met onze accountant respectievelijk de wethouder Financiën, de concerncontroller en de (interim) gemeentesecretaris.

Evaluatiegesprek met de accountant

Op 27 augustus heeft een afvaardiging van de auditcommissie een evaluatiegesprek gevoerd met de accountants van PSA. De auditcommissie heeft hiertoe initiatief genomen, omdat ze verrast was dat zo laat in het proces naar voren kwam dat er toch geen goedkeurende verklaring op rechtmatigheid kon worden gegeven en dat ze via de griffier signalen kreeg dat het controleproces moeizaam is verlopen. Bij de bespreking van de concept-jaarrekening (vergadering auditcommissie 23 juni) waren deze signalen er immers nog niet.

De accountants hebben uitgelegd dat binnen het dossier 'aanbesteding' juist in de dossiers die met vertraging werden aangeleverd, na de vergadering van de auditcommissie, niet conform de aanbestedingsregels was gehandeld. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat de materialiteitsgrens om een goedkeurende verklaring te kunnen afgeven, werd overschreden.

De accountants hebben voorts aangegeven dat reeds bij de start van het controleproces bleek dat de controledocumentatie van de gemeente niet op alle dossiers voldeed aan het door hen gewenste kwaliteitsniveau en dat de regels voor interne controle, beheersing en verslagleggingsregels zowel bij de afdeling Financiën als breder in de uitvoeringsorganisatie onvoldoende bekend zijn. De interne beheersing van processen behoeft naar hun oordeel sterke verbetering. Het is in hun ogen een moeizaam proces geweest en ze zijn ook genoodzaakt om meerkosten in rekening te brengen. Zij willen samen met de auditcommissie borgen dat de noodzakelijke verbeteringen gericht op financieel bewustzijn breed in de organisatie voortvarender worden doorgezet. Hun advies aan de auditcommissie is om bij het college na te gaan wat zijn concrete verbeterplan van de financiële bedrijfsvoering en interne beheersing is, hierop kritisch te zijn en te controleren of dit plan ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Belangrijk daarbij is ook dat het college eerlijk weergeeft wat de huidige stand van zaken m.b.t. de financiële bedrijfsvoering, het financiële bewustzijn en de interne beheersing is.

Evaluatiegesprek met college/organisatie

Op maandag 14 september heeft dezelfde afvaardiging van de auditcommissie een evaluatiegesprek gehad met de wethouder Financiën in aanwezigheid van de waarnemend gemeentesecretaris en de concerncontroller. In dat gesprek heeft de wethouder aangegeven dat ook het college verrast was over de afkeurende verklaring op rechtmatigheid, omdat bij de bespreking van het concept-controleverslag door de accountant werd aangegeven dat een goedkeurende verklaring viel te verwachten. Dit ondanks het feit dat de controle nog niet was afgerond. Gelet op de ervaringen uit eerdere jaren had het dossier inkoop/aanbesteding eerder in de tijd moeten worden gecontroleerd, zodat de organisatie meer tijd had gehad om opdrachten binnen dit dossier beter te documenteren en onderbouwen, waardoor wellicht toch een goedkeurende verklaring op rechtmatigheid mogelijk was geweest.

Op de vraag of de organisatie iets geleerd heeft van het afgelopen controleproces werd uitgelegd dat reeds de nodige maatregelen zijn genomen. Zo gaan inhuurcontracten langs de directie ter beoordeling van de rechtmatigheid, worden er raamcontracten aanbesteed en krijgen budgethouders een training Europees aanbesteden, Verder zal flink worden geïnvesteerd in het op orde brengen van financiële dossier, o.a. door te investeren in het kwaliteitsniveau van de medewerkers binnen het team Financiën en binnen de organisatie. Vooral de advisering en bewaking vanuit Financiën moet op een hoger plan komen. Aangegeven wordt daarbij dat het financiële bewustzijn van de gehele organisatie verbetering behoeft en dat daar flink op zal worden geïnvesteerd en dat moet worden toegegroeid naar een lerende organisatie. Wel zijn er volgens de directie de afgelopen maanden goede verbeterlagen gemaakt, bijvoorbeeld bij het contractbeheer. Inhuurfacturen en voorstellen voor inhuur moeten nu bovendien eerst langs de directie. Medewerkers moeten ook van fouten kunnen leren. Om tot maximale transparantie hierin te komen is wel een cultuur nodig waarin men zich veilig voelt om fouten te signaleren.

Op korte termijn zal een gesprek plaatsvinden tussen de organisatie en de accountants over het gevoerde controleproces en de onderlinge communicatie hierin. De auditcommissie zal op de hoogte worden gebracht van de nieuwe afspraken die op basis van dit gesprek zullen worden gemaakt.

Financiën:

De accountant heeft aangegeven genoodzaakt te zijn geweest extra controlewerkzaamheden te verrichten en zal hiervoor meerkosten in rekening brengen.

Vervolg:

Wij achten het als auditcommissie van groot belang dat het college serieus werk maakt van het verbeteren van de financiële bedrijfsvoering en interne beheersing van de gemeentelijke organisatie. De resultaten van de verbeterlag blijven achter. We nemen de adviezen van onze accountant over en zullen met het college afspraken maken over het aanleveren van een concreet verbeterplan van de financiële bedrijfsvoering en interne beheersing. Wij willen daarbij ook dat het college ons informeert over de huidige stand van zaken. Wij zien ons bovendien genoodzaakt om dit positief-kritisch te blijven monitoren en ons vergaderritme te intensiveren.

Tot het voorjaar van 2021 zullen we (aanvullend) als auditcommissie in dit kader de volgende onderwerpen bespreken:

- Reactie en concreet verbeterplan vanuit college en ambtelijke organisatie n.a.v. de jaarrekeningcontrole, vergezeld van een weergave van de huidige stand van zaken.
- Inzicht in de voortgang en status van het verbeterplan Financiële organisatie (zoals gepresenteerd tijdens de auditcommissie 31 januari 2019).
- Inzicht in het plan voor de verbetering van de interne controle (interne audit plan) en verbetering van financieel bewustzijn in de organisatie. Mede gericht op de wijziging in de verantwoordelijkheid van college (en raad) ten aanzien van de rechtmatigheidsverklaring.
- plan van aanpak jaarrekening controle 2021.

Wij zullen u actief op de hoogte houden van onze werkzaamheden. De eerstvolgende vergadering van de auditcommissie staat gepland op 13 oktober a.s.

Wij sturen deze raadsinformatiebrief in kopie naar de Rekenkamercommissie Woerden. Zij is bezig met een onderzoek naar Duurzaam Inkopen hetgeen raakt aan de inkoop- en aanbestedingsregels van Gemeente Woerden.

Bijlagen:

-

De auditcommissie,
namens deze,

De griffier

De voorzitter

Mark Tobeas

Birgitte van Hoesel